

ROZSDAÖVEZETEK ÚJJÁSZÜLETÉSE

ROZSDAÖVEZETEK ÚJJÁSZÜLETÉSE

Európai kitekintés a gigaprojektoktól a loftlakásokig

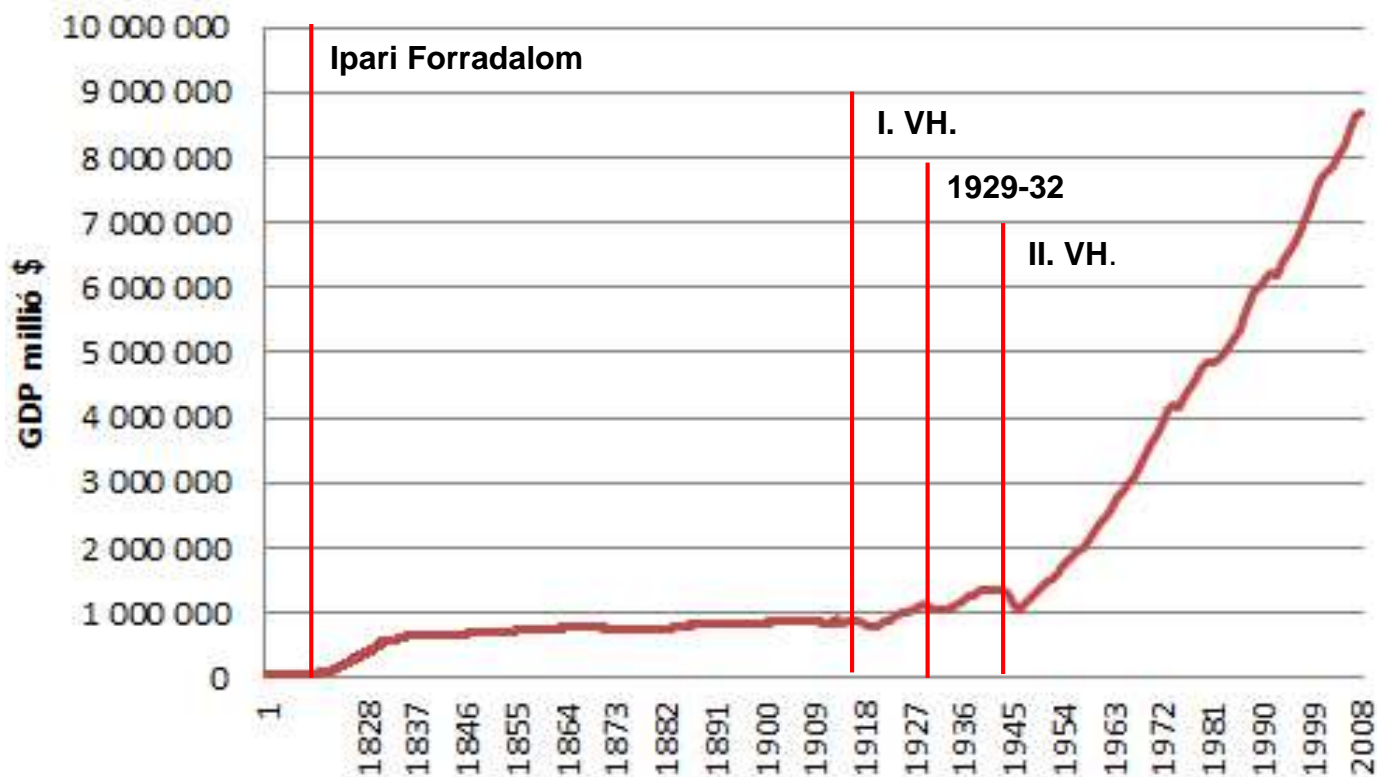
TÁMOP-4.2.1/B-09/1/KMR-2010-0002 projekt Fenntartható Energetika kiemelt kutatási területen, a 4.5 FE- Kutatócsoportok összeállítása, kutatás számú és megnevezésű költségcsoron az Építészmérnöki Kar megrendelésére készült „Az FE A_HÁZ alprojekt keretében a Fenntartható társadalom témakörben konkrét pusztulásnak ítélt un. barnaövezetek, iparterületek meglévő értékeinek felkutatása, új arc(h) létrehozása. Nemzetközi példákkal alátámasztott új programok kidolgozása a fenntarthatóság figyelembevételével. Részvétel a tervezés és oktatásmódszertan kidolgozásában” című tanulmány felhasználásával

Dobai János DLA egyetemi docens, tanszékvezető, BME Építészmérnöki Kar, Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezés Tanszék

ELŐZMÉNYEK

1800-as évek, az Ipari Forradalom kezdetétől a fejlett nyugat, majd a teljes világgazdaság **fejlődése** válságok, háborús megrázkódtatások ellenére szinte **töretlen**.

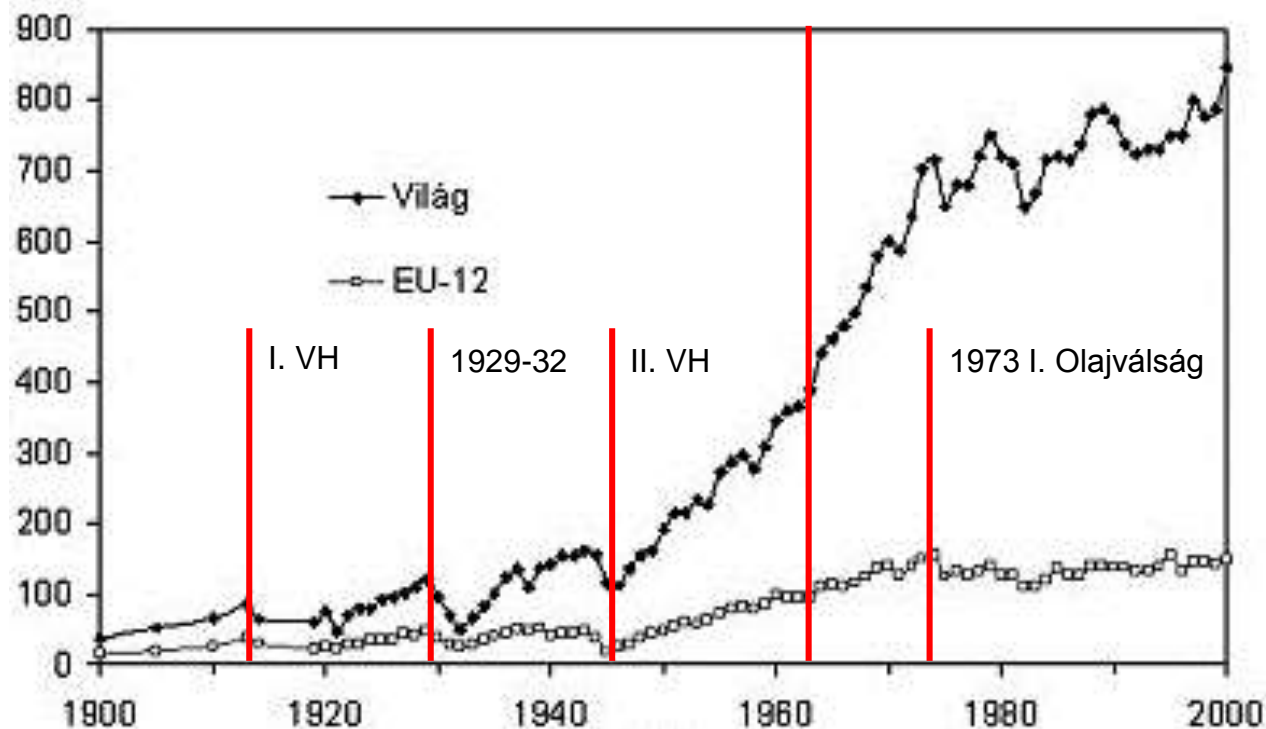
A fejlett országokban a fogyasztói társadalom széles horizontjának felépülése a 60-as évekre lezajlik.

30 Európai állam összesített GDP-je

Historical Statistics of the World Economy: 1-2008., (Copyright Angus Maddison)

A 70-as évektől változások kezdődnek

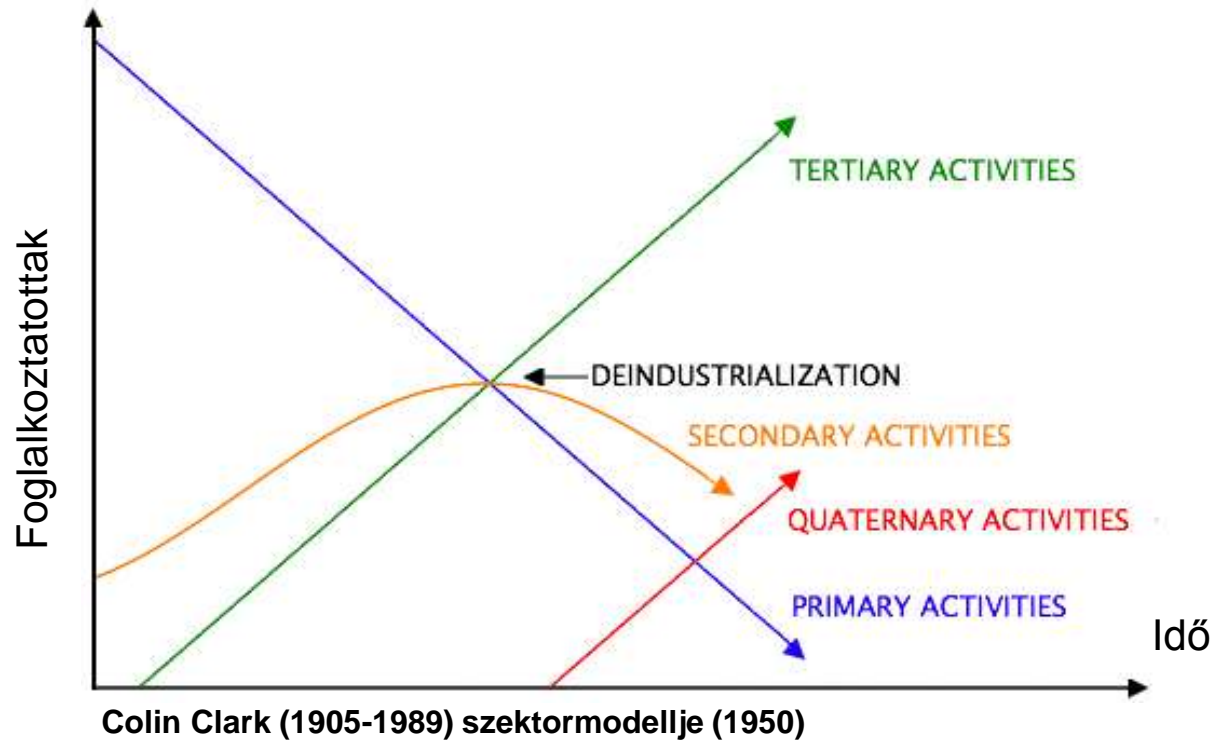

A Világ és 12 EU állam acélermelése

Sziklavári János: *Vaskohászat és környezetgazdálkodás Magyar Tudomány* 2002.07.

1. Felzárkózó országok által biztosított olcsóbb lehetőségek versenye
2. I. Olajválság (1973): az energiaárak rohamos emelkedése
3. Kimerülő nyersanyagforrások (távoli beszállítás)
4. Növekvő környezetvédelmi terhek (szigorúbb szabályok)
5. Termelési költségek folyamatos növekedése (részben a bővülő szociális juttatások miatt is)
6. A Hidegháború vége (1985-1989), KGST megszűnte 1991)

A 70-as évektől változások kezdődnek

A fejlett államokban jellemzővé vált a primer szektorban foglalkoztatottak számának leépülése, a feldolgozásban (II.) és a szolgáltatásban (III.) szektor foglalkoztatottak számának erőteljes növekedése.

A szellemi hozzáadott érték gazdasági arányának döntő súlyúvá válása.

KÖVETKEZMÉNYEK

- > gazdasági területen
 - > veszteséges termelés csökkentése, leállítása:
 - > **vállalatbezárások**
 - > a fenntartás nélküli infrastruktúra kizsigerezése
 - > eszkalálódó folyamatok (dominóhatás)
 - > fekete, szürke gazdaság
 - > zavaros ingatlanügyek
- > szociális területen
 - > munkanélküliség > elszegényedés, reményt vesztettség > bűnözés
 - > elszlömösödő lakóhelyek, cserélődő lakosság

> ROZSDAÖVEZETEK KIALAKULÁSA

ROMLÁS, ÖNMÉRGEZÉS, PUSZTULÁS, DEPRESSZIÓ ÓRIÁSI KÁROK ÉS TÁRSADALMI VESZTESÉGEK KELETKEZNEK

Az un. kelet európai, volt szocialista országokban (a torzított gazdasági környezetből – KGST- az éles versenyt tartalmazó piacgazdaságba való átlépés miatt) különösen súlyos jelenségek

VÁLTOZÁS 1.

A 80-as évektől számos helyen változás mutatkozik: a politikusok, a gazdaság szereplői felismerik a rozsdáövezetekben rejlő **LEHETŐSÉGEKET**

1. Térbeli potenciál > kedvező városszerkezeti helyzet
(a beékelődöttség adottsága) >
megfelelő, alkudható befektetői nagyságrend,
> „Hívóprojektek” lehetősége, gazdag térbeliség
2. Matriális potenciál > felhasználható épületek és szerkezetek
> felhasználható építőanyagok
> nagy kapacitású infrastruktúra
(közmvéek, közlekedés, lakások, szolgáltatások intézmények)
3. Szellemi potenciál > identitás, szakértelem, kulturális örökség őrzése
kulturáltság
4. Politikai lehetőségek > munkahelyteremtés, rend, zöldterület, vállalkozások helye stb.
5. Gazdasági lehetőségek > fejlődés, öngerjesztő folyamatok, idegenforgalom

VÁLTOZÁS 2.

AKADÁLYOK, VESZÉLYEK

1. Költségek
 - > kifejlett, krónikus problémahalmaz
 - > pontosan nehezen tervezhető költségek
 - > szennyezettség, környezetvédelmi gondok
 - > bontási költségek
 - > műszaki akadályok

2. Tulajdonosi akadályok
 - > szétaprózódott kezelhetetlen tulajdonstruktúra
 - > folyamatban lévő perek, eljárások
 - > felhalmozott adósságok

3. Nagyságrendek
 - > nagy területek, összetett problémák óriási költségek

4. Befektetői anomáliák
 - > kapzsiság, költségnövelő hibás döntések

5. Társadalmi veszélyek
 - > konszenzus hiánya, hibás koncepció

6. Politikai veszélyek
 - > költségnövelő tétlenség, marakodás

CÉLOK, NAGYSÁGRENDEK 1.0

Elsődlegesen társadalmi-gazdasági célok érdekében végrehajtott fejlesztések

- 1. Gigaprojektek** (*megaprojektek: 1 milliárd dollár költséget meghaladó projektek*)
Dockland, London, UK * Clyde Waterfront, Glasgow UK * Metropoli-30, Bilbao, E *
City of Tomorrow, Malmö, S * Hafencity, Hamburg D
- 2. Nagyprojektek**
Wienerberger City, Bécs, A * Gasometer, Bécs, A * Kabelwerk, Bécs A * Bicocca,
Milanó, I * EX Junghans, Velence, I * Corvin Negyed Budapest, H * Váci út és környéke,
Budapest, H

A Wikipedia összefoglalója 37 európai városmegújító nagy projektet jegyez (ezek nem mindegyike érint rozsdáövezetet). Sok projekt a belváros, a közlekedés megújítását célozza.

CÉLOK, NAGYSÁGRENDEK 1.1

Elsődlegesen társadalmi-gazdasági célok érdekében végrehajtott fejlesztések

1. A projektek jellemzően:

több évtizedes időtartamúak
ütemekre, területekre, zónákra, karakterekre tagoltak
„megelőlegezett” közlekedés és egyéb hálózatok
lakásépítés (50% körül), irodaépítés és a kiszolgáló
kereskedelmi, jóléti, alap-középfokú oktatás létesítményei
a jövő tudományágait és gazdaságát kiszolgáló
(felső-) oktatási, kutatási létesítmények
zöld programok
zöldterületek, sport-rekreációs területek, kerékpárutak
környezettudatos programok
megújuló energetika, a hulladékok energia tartalmának visszaforgatása
jól kommunikálható építészeti „highlight”-tal rendelkeznek (idegenforgalom)

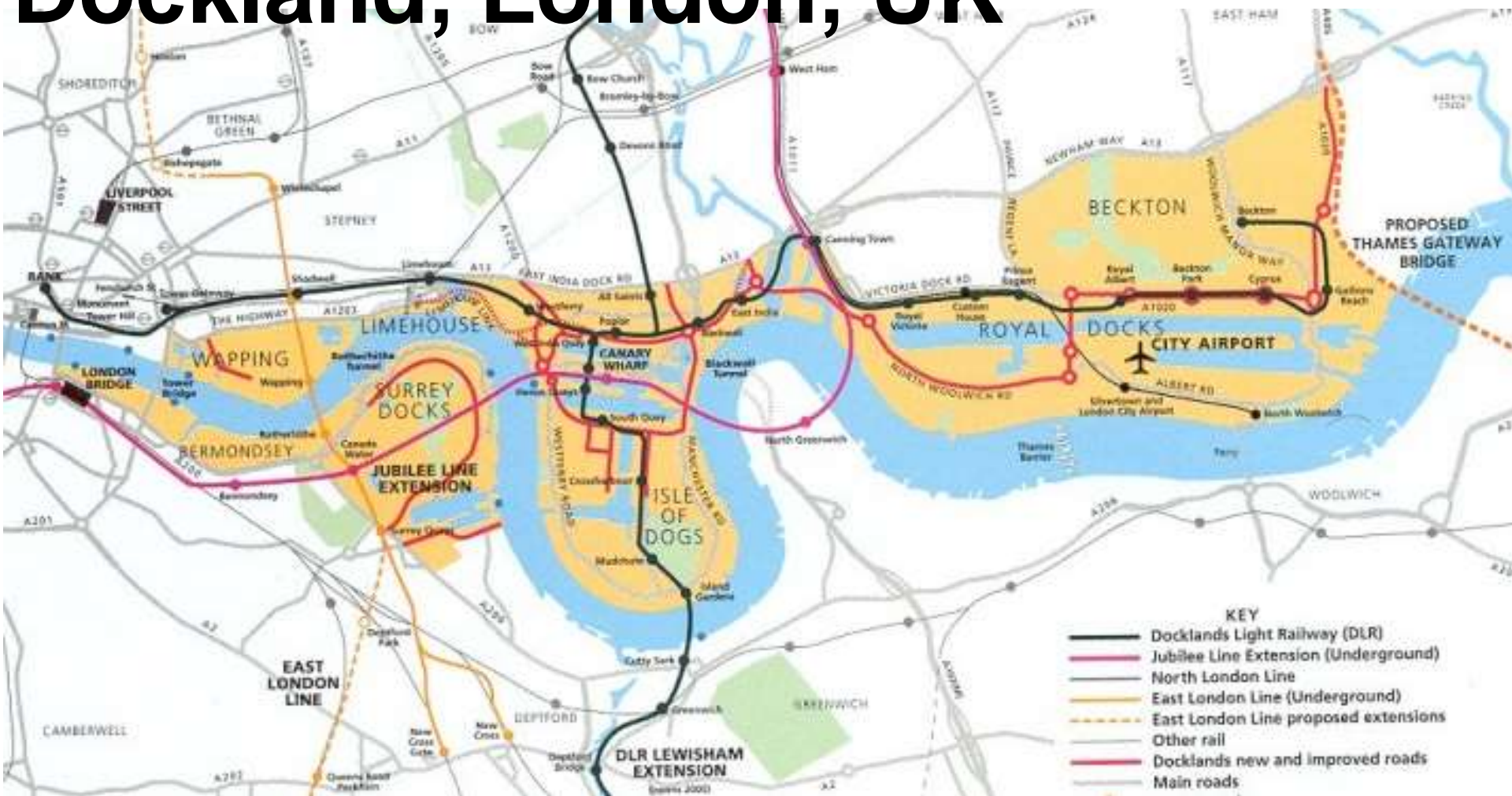
2. Állami (regionális) irányítás > Stratégiai tervező, bonyolító szervezet > Előtervezés

távlati célok megfogalmazása
információ, **propaganda**
társadalmi-politikai viták lefolytatása > **konszenzus teremtés**
befektetések és később beszédhető jövedelmek tervezése
a részmunkát végző magánbefektetők koordinálása

Dockland, London, UK

Dockland, London, UK

Előzmény: 1600-as évektől kikötő, dokk és raktárterület. 60-as évektől hanyatlás: fő ok a konténerizáció

Fejesztő: The London Docklands Development Corporation 1981 -1998.

Terület: 21 km²

Jellemzők: 1,3 millió m² iroda és lakóépület, 90 000 új munkahely
metróvonal ,intenzív közlekedési hálózatok

Clyde Waterfront, Glasgow, UK

Clyde Waterfront, Glasgow, UK

Előzmény: 1800-as évektől a második legnagyobb iparvidék Nagy Britanniában, bányászat, kohászat, hajógyártás, gépipar, kereskedelem a 80-as évekre bezárt, tönkrement

Fejlesztő: **Clyde Waterfront** a stratégiai partnereket koordináló intézmény
2003-tól induló 20-22 éves terv

Terület: 20 km hosszban a Clyde folyó mentén 6 stratégiai terület, eltérő karakterekkel: üzleti negyed, kultúra, kereskedelem, szolgáltatások, lakások, új egyetemi campus zöld- és szabadidős területek

Jellemzők: 23 000/ eddig 9000 lakás, 900 000 m² iroda és lakóépület, 20 000 új munkahely
ületi terület 313 000 m², 8000 építőipari állás, építészeti élmények

Clyde Waterfront, Glasgow, UK

Metropoli-30 Bilbao, E

Előzmény: 1 millió lakosú város, a második legiparosítottabb vidék Spanyolországban a Biscayai-öböl partján fekszik, jellemző tevékenységei kohászat, hajógyártás, kikötői szolgáltatások, gépipar, kereskedelem, mindezek nagyrészt a 80-as évekre bezártak, tönkrementek.

Metropoli-30 Bilbao (-effekt), E

Fejlesztő: **Metropoli-30** stratégiai partnereket koordináló intézmény 1992-ben alakult.
30 éves stratégiai terv: állami résztvevők és 19 nagy és 140 kisebb magáncég,

8 fejlesztési irány:

oktatás, szolgáltatás és termelés, mobilitás és kapcsolatok, környezeti regeneráció, városi rehabilitáció, kulturális központ, magán közösségek támogatása, jóléti szolgáltatások kiépítése

Terület: **5 akcióterület**

1. folyópart és könyvéke (35 ha 375 M€) *Frank O. Gehry: Guggenheim Bilbao 1997*
2. Földalatti vasút és kapcsolódó fejlesztések (47 M€)
3. repülőtér bővítés és kapcsolódó fejlesztések (65 M€)
4. kikötő bővítés, mélyítés és szolgáltatások fejlesztése (650 M€)
5. technológiai park területe 2 millió m² épületterület 97 high-tech cég, 4300 munkahely (843 M€)

Hafencity, Hamburg, D

Hafencity

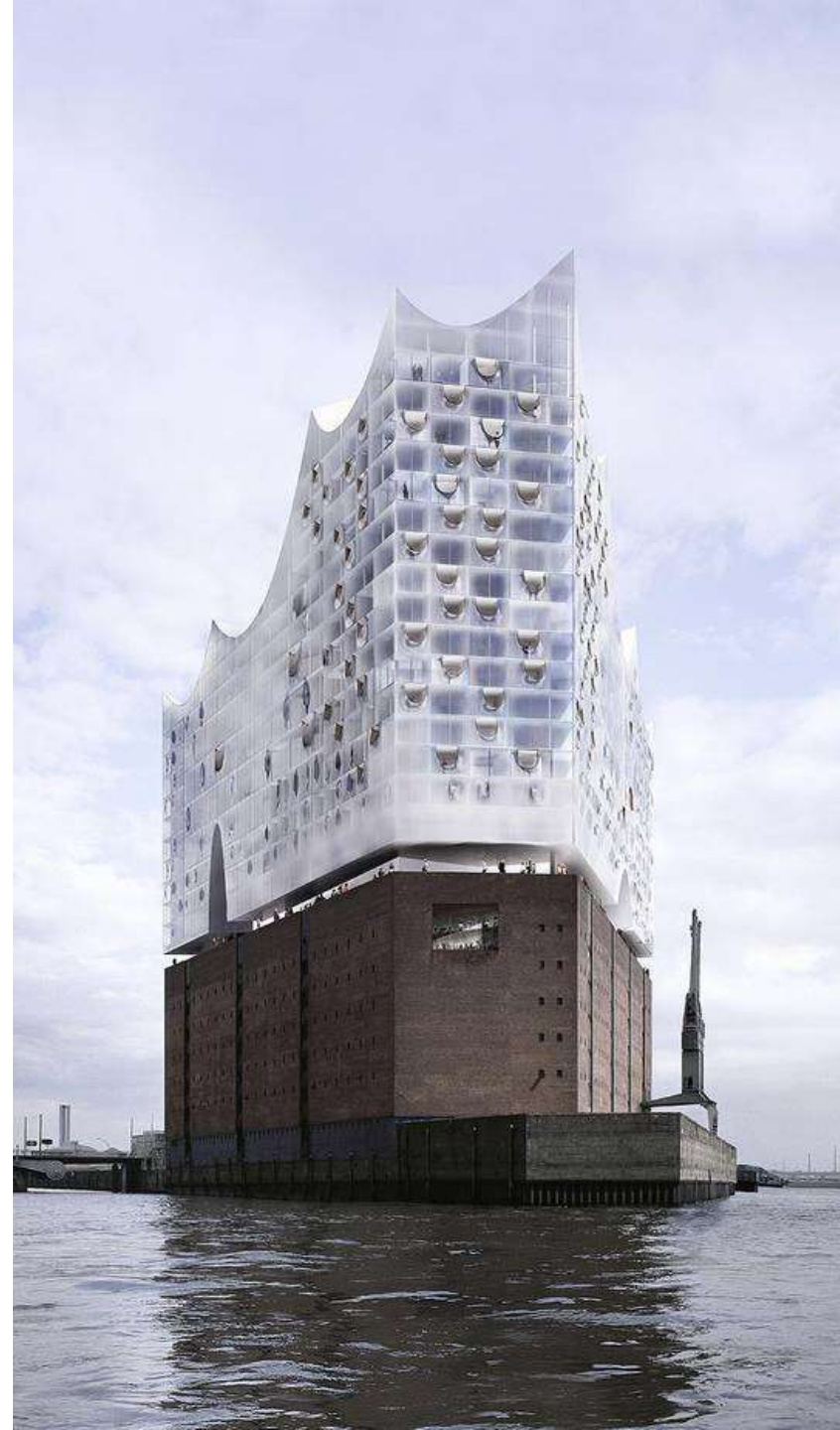
Hamburg, D

Előzmény: Hamburg 1,70 millió lakosú város kiürült történelmi kikötőnegyedének rehabilitációja

Fejlesztő: Hafencity Hamburg GmbH,
1997-ben induló tervezés,
2001-ben induló munkálatok

Terület: 132 ha terület,
12 karakteres rész montázs

Jellemzők: 5500 lakás 10-12 000 új lakos,
irodaterület 20 000 irodai munkahelynek
2,30 millió m² új építmény,
összesen 45 000 új munkahely,
metróvonal bővítés 2 új megálló,
identitást őrző megmaradó épületek,
új egyetem,
környezettudatos működés,
zöldterületek, parkok

City of Tomorrow, Malmö, S

City of Tomorrow Malmö, S

- Előzmény:** Västra Hamnen” Malmö tengerparti kiterjedt ipari területe korábban a SAAB Autógyár és a Kockums Hajógyár üzemi területe,
- Fejlesztő:** 2001-től induló fejlesztés, koordinátor: Malmö városa
11 fejlesztő, befektető óriáscég
- Terület:** 160 ha,
kapcsolat Malmö belvárosával és az Öresund Hídon át Koppenhága felé
- Jellemzők:** kiemelt lakóterület a Bo01 terület
30 ha, 40 000 m² iroda és
80 000 m² lakóterület (800 lakás).
Alacsony energiaigényű
létesítmények (fűtés 100%-a
hőszivattyúval, szélrozművek,
szolár panelek, 9 frakciójú szelektív
hulladékgyűjtés)

Wienerberger City, Bécs, A

Wienerberger City

Bécs, A

- Előzmény: Bécs melletti Wienerberger téglagyár agyagbányája, már 1775-ben is működött.
1960-ban bezárták
később törmeléklerakó terület
- Fejlesztő: Wienerberger AG és Bécs Város
1995 ben indult az építkezés
- Terület: 117 ha
- Jellemzők: hívóprojekt: Twin Tower 2001
(*Massimiliano Fuksas*)
230 000 m² iroda és lakás
110 000 m² kiszolgáló intézmény,
szolgáltatás és kereskedelem,
1000 férőhelyes központi parkoló,
8 magasépület, melyből 3 100 méternél
magasabb

Gasometer, Bécs, A

Gasometer

Bécs, A

Előzmény: A múltbeli Gaswerk Simmering gáztartályai a 1978 óta műemlékek
1984-ben a telepet bezárták.
1995-ben indul a terület fejlesztése, a tartályok átépítése 2001-re valósul meg.
(*Jean Nouvel*, *Coop Himmelb(l)au*, *Manfred Wehdom* és *Wilhelm Holzbauer*)

Fejlesztő: Bécs Város irányításával
magánbefektetők

Terület: 30 ha

Jellemzők: hívóprojekt, 220 000 m², 600 lakás,
800 irodai munkahely, 1700 parkolóhely,
3000 fős előadóterem,

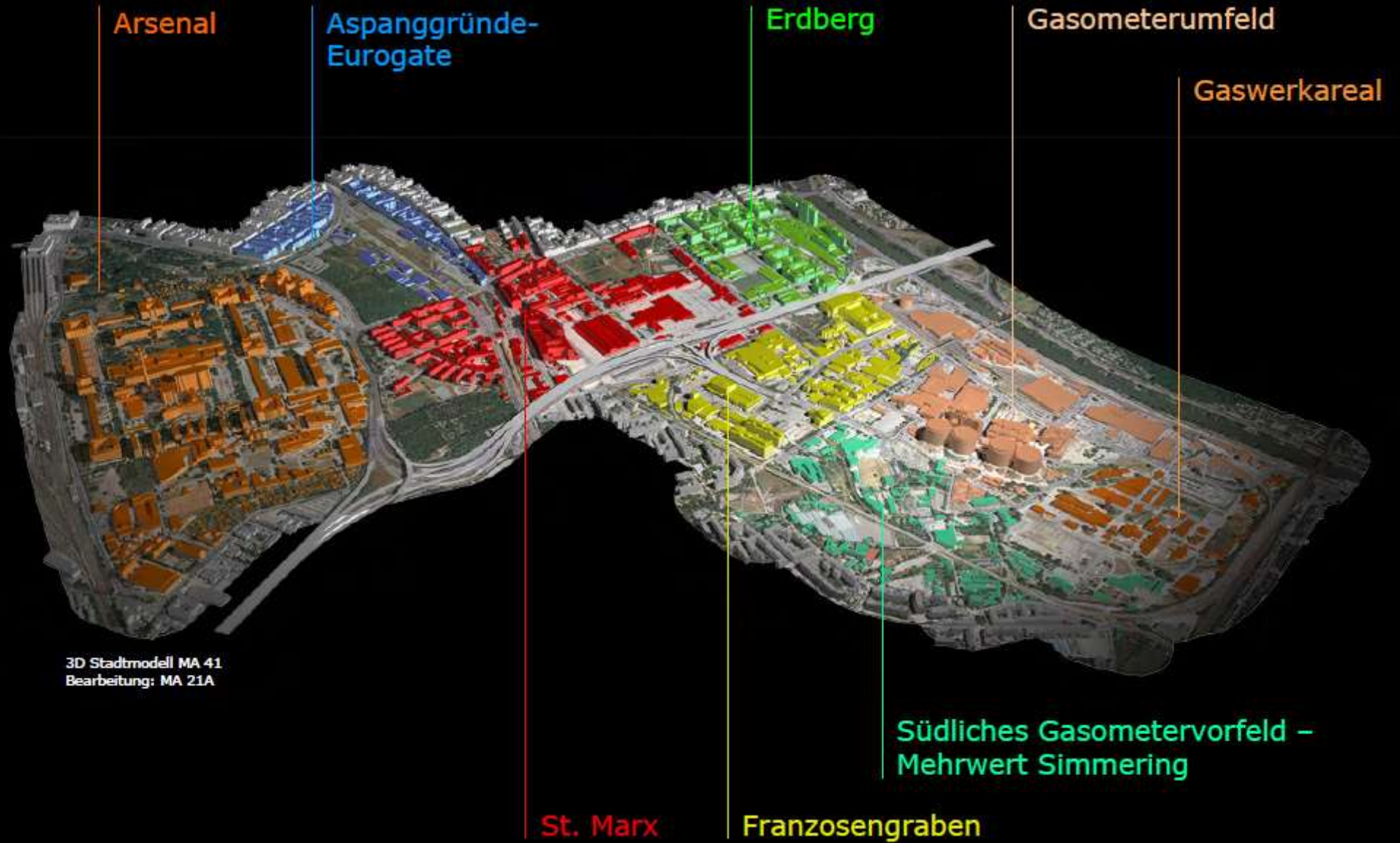
G-Town fejlesztés:

1500 lakás, 20 000 új munkahely,
(U3 metró új megállója 2000),

További környékbeli fejlesztési területek.

Gasometer, Bécs, A

Kabelwerk, Bécs, A

Kabelwerk

Bécs, A

Előzmény: A múltbeli Kabel- und Drahtwerke AG-t 1903-ban alapították, 1997-ben a telepet bezárták.

Fejlesztő: Bécs Meidling kerület irányításával KADAG (terület tulajdonosa)
Terület: 9,5 ha

Jellemzők: **Mediált közösségi tervezés** megmaradó értékes épületek felhasználása, 40 M€, 17 épületben 1049 lakás, 750 parkolóhely, kisvárosi szolgáltatások, jó közlekedési kapcsolatok

Bicocca, Milanó, I

Bicocca, Milanó, I

Előzmény: A múltbeli Pirelli Gumigyár és hasonló nagyüzemek területe 200 000 munkás, 80-as évektől az üzemeket bezárták, elköltöztették

Fejlesztő: Kifejezetten a terület tulajdonosai által kezdeményezett tervezés 1985-ben tervpályázat (*Vittorio Gregotti*) 1987-ben hagyták jóvá

Jellemzők: Terület: 70 ha,
300 000 m² terület: lakások, szolgáltatások
Új egyetem, 9 kar: 1989
Università degli Studi di Milano-Bicocca

EX Junghans, Venice, I

EX Junghans Venece, I

Előzmény: Guidecca szigeten a német Junghans óragyár 1899-ben alapította olaszországi üzemét.

A háború alatt 4000 főt foglalkoztatott, később 650 fő dolgozott (legnagyobb velencei üzem) 1971-ben zárták be.

Fejlesztő: 1995 a Városi Tanács indította fejlesztést, (*Cino Zucchi*)

Jellemzők: 14 részre tagolt terület: 3 ha, 470 lakás, szolgáltatások 300 ágyas turistaszálló

CÉLOK, NAGYSÁGRENDEK 2.0

Kisebbs fejlesztések

MOM Park, Budapest, H * Graphisoft Park, Budapest, H* Novartis Campus, Basel, Ch

Egyedi épület rehabilitációk (gazdasági – társadalmi céllal)

- 1. Tipikusan lakásépítés célú**
Sun Palace, Budapest, H
- 2. Tipikusan irodaépítés célú**
Dorottya Udvar, Budapest, H
- 3. Lakó és iroda vegyesen**
Riverloft, Budapest, H
- 4. Kereskedelmi célú**
Arzenál Üzletközpont, Budapest, H
- 5. Kulturális –üzleti célú**
Van Nelle Factory, Rotterdam NI * Fiat Lingotto, Torino I
- 6. „Romantikus” üzleti célok**
Loftok, romkocsmák

CÉLOK, NAGYSÁGRENDEK 2.1

Kisebb fejlesztések

Legfeljebb telektömb, háztömb, egyedi gyártelep nagyságrendek.
Tipikusan magánbefektetői feladatkör. Döntő szempont a gazdasági hatékonyság.

Egyedi épület rehabilitációk (gazdasági – társadalmi céllal)

Egyes telke, vagy épületek részbeni felhasználása

Magánbefektetők, gazdasági hatékonyság.

Esetleges az (ipari) örökség védelme.

Néhol azonban mintaszerű rekonstrukciók: itt az örökség húzóerőként szerepel.

Néhol maga az örökölt nagyságrend garanciája a példaszerű eredménynek.

MOM PARK, Budapest, H

Előzmény: A Magyar Optikai Műveket 1905-ban alapította Süss Nándor. A nemzetközi hírű optikai-finommechanikai üzem 1995-ben szűnt meg. 8000 főnek adott munkát. A területet pályázat útján értékesítették. Az ipar emlékei nyomtalanul eltűntek.

Fejlesztő: Bajor Házépítők Kft. vezette konzorcium (*Puhl Antal, Noll Tamás*)

Jellemzők: 3 ha, bevásárlóközpont, multiplex mozi, irodaépületek, összesen: 17 400 m², 166 lakás, 1540 parkolóhely

Graphisoft Park, Budapest, H

Előzmény: Az Óbudai Gázgyárat a fejlődő város növekvő igényei szolgálatára 1910-ben kezdték építeni, 1914-ben készült el. Az üzem 1984-ig üzemelt. Egyes épületei műemléki védelem alatt állnak.

Fejlesztő: Graphisoft Ingatlan Kft. *(neves építészek bevonásával)*

Jellemzők: 27 ha, 12 irodaház, 45 000 m² irodaterület, 1600+400 parkolóhely, 40 vállalat, 2000 munkavállaló

Novartis Campus, Basel, Ch

1

3

4

2

12

6

7

5

16

11

8

10

13

14

15

18

17

Novartis Campus Basel, Ch

Előzmény: Basel északi részén a Rajna partján a Sandoz Gyógyszergyár telephelye. A Ciba-Geigy és Sandoz Gyógyszergyárak egyesülése (1996) után megalakuló Novartis Gyógyszerkonzern központja (igazgatás, kutatás, PR)

Fejlesztő: NOVARTIS AG.

Jellemzők: 2030 tervezett kiépítés, 10 000 fő foglalkoztatása, mátrixba rendezett beépítési rend, környezettudatos megoldások
Építészeti skanzen: 14 épület eddig

Sun Palace, Budapest, H

Előzmény: Óbudán, a Goldberger Textilgyár telkén álló többszintes ipari épületek részleges felhasználásával

Fejlesztő: Engel Group, (építész: *Reimholz Péter*)

Jellemzők: 1,5 ha, 13 210 m², 7-9 szint, 500 lakás, uszoda, fitness, vendéglátás, irodák, a megmaradt épületrészekben „loftszerű lakások”

Sun Palace, Budapest, H

Riverloft Budapest, H

Előzmény: A Székesfővárosi Gázművek Lipótvárosi Gáztartó Állomástelep Központi épülete
1914 (*Neuschloss Kornél*), 1994-től több tulajdonos

Fejlesztő: Riversite Rt. 2004-től kezdi az építkezést
(*Tima Zoltán*)

Jellemzők: 0,8 ha, 27+177 lakás, kereskedelmi és irodaterületek (5700 m²) összesen 31 200 m²

Dorottya Udvar, Budapest, H

Előzmény: A létesítmény katonai ruhagyár számára épült (1910-11, *Guth Árpád és Gergely Jenő*), később textilgyár és különféle vegyi üzemek (CAOLA) települtek be.

Fejlesztő: Apollo Real Estate Investment és Sundance Investment alapította AP Sundance Kft. bonyolította 2001-től kezdték az épület rehabilitációját (*Tima Zoltán*)

Jellemzők: 27 000 m² összes irodaterület, 600 férőhelyes, földalatti parkoló

Arzenál Üzletközpont, Budapest, H

Előzmény: A Fegyver és Gázkészülék Gyár (1913-15, Zielinszky Szilárd irodájából kivált Guth Árpád és Gergely Jenő), a korai vasbeton építészet kimagasló példája, ipari műemlék

Fejlesztő: Arzenál Kereskedelmi Rt tulajdona 2000-től zajlik a felújítás

Jellemzők: 20 000 m² összes kereskedelmi terület (eladótér és raktár több szintben)

Van Nelle Factory, Rotterdam, NL

Előzmény: A Van Nelle Gyár a holland ipari építészet (1925-31, *Johannes Brinkman és Leendert van der Vlug*) a tisztaság, a világosság, a szabad tér modern ideáit megtestesítő, kimagasló példája. Az üzemben kávé-, tea- és dohánytermékeket készítettek. A 1990-es évekre a termelést megszüntették. A felújítást 1998-ban kezdték.

Fejlesztő: Van Nelle Ontwerpfabriek B.V.

Jellemzők: Design Factory: 10 000 m² iroda, kiállító- és konferenciaközpont.
UNESCO Világörökség jelölt (2013)

FIAT Lingotto, Torino, I

FIAT Lingotto Torino, I

Előzmény: Lingotto az olasz, de a világ ipari építészetének kevésbé ismert kimagasló példája. A Ford termelési elveit követve építtette a FIAT (1916-23 *Giovanni Matté Trucco*). A termelést 70-es években befejezték, 1982-ben zárták be.

Fejlesztő: Lingotto S.p. A. (1983-2002, *Renzo Piano*)

Jellemzők: 1 millió m³, 500 m hosszú, 5 emeletes. Benne: Fiat főiroda, Agnelli Képtár, Torinói Műszaki Egyetem Autómérnöki Kar, konferenciaközpont, szálloda, diákszálló, bevásárló központ, multiplex mozi 2600 szék,

Meatpacking District, loftlakás, New York, USA

Talán a legkorábbi újrahasznosítási-értékmentési folyamat: loftlakások (1960-es évek USA, New York) Ezeknél a kedvező téri adottságú többszintes belvárosi ipari épületek (a ruhaipar, élelmiszeripar, raktározás épületei) váltak eleinte művészek, független értelmiségiek műtermeivé, lakásaivá, majd később kiemelkedő minőségű presztízslakóhellyé léptek elő, magukkal hozva a terület jelentős felértékelődését. Az előtérben a new yorki High Line rehabilitált pályájának részlete.

Loftlakás, New York, USA

Púder Bárszínház Budapest, H

A romkocsmák megjelenése a rendszerváltást követő időpontokra esik. A kultuszhelyként működő kies vendéglátóhelyek) megszüntetésével keletkező űrt az ötletgazdák a városi kiürített, lebontásra váró épületek ideiglenes bérletével pótolták.

CÉLOK, NAGYSÁGRENDEK 3.

Közösségi, várospolitikai célú, nagy léptékű fejlesztések, rehabilitációk

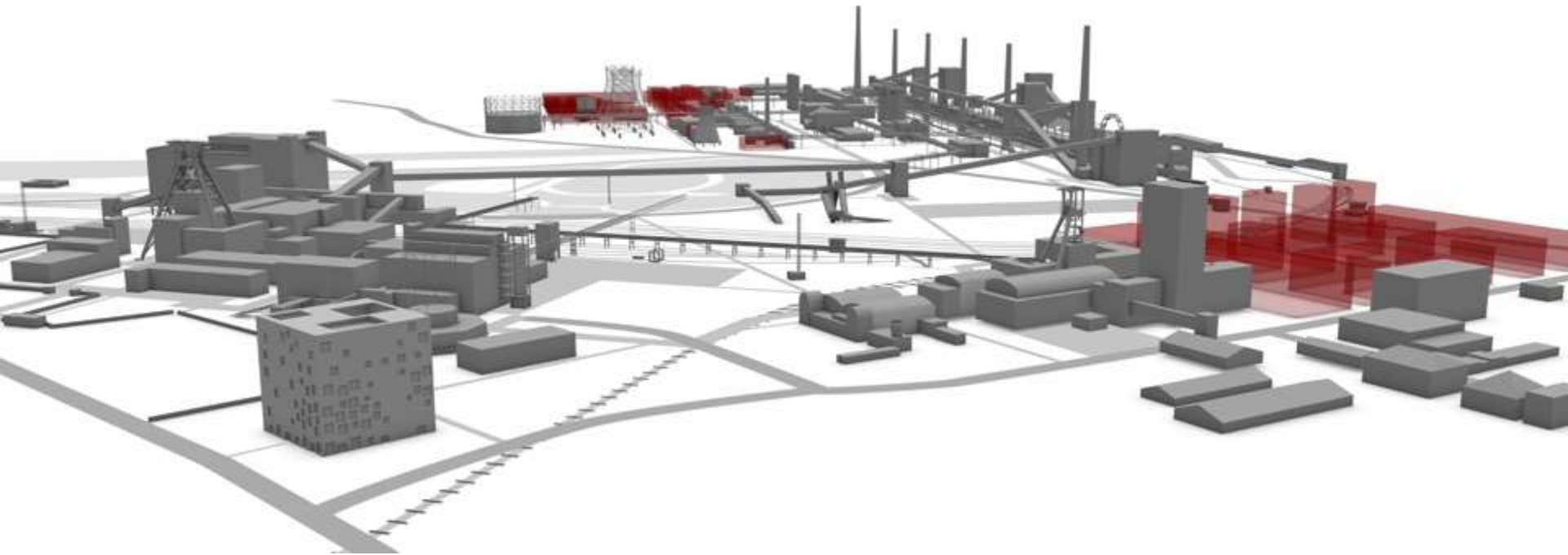
- 1. Döntően kulturális, kultúrtörténeti célok, nagyléptékű együttesek**
Zollverein, Essen, D * Arsenale, Velence, I
- 2. Egyedi projektek kifejezetten kulturális céllal**
Elbphilharmonie, Hamburg D * Tate Modern, London UK
- 3. Zöldterület, sport és szabadidős célok**
La Villette Park, Párizs, F * André Citroën Park, Párizs, F *
Millenáris Park, Budapest, H
- 4. A két cél keveréke, mely kulturális és szabadidős, zöldterület-növelési célokat is tartalmaz:**
Landschaftspark Duisburg-Nord, D * High Line, New York, USA

Zollverein, Essen, D

© D-Luftbild.de

Zollverein, Essen, D

Előzmény: A bányatelepet 1834-ben nyitották, 1937-re 3,6 millió tonna szénét bányászták. A kokszolást 1866-ban kezdték. A bányatelepet 1986-ban, a kokszolóművet 1993-ban zárták be. Az épületegyüttes (1928 *Fritz Schupp* és *Martin Kremmer* építészek) 1986 óta műemléki védelem alatt áll. 2001-től UNESCO Világörökség része.

Fejlesztő: Stiftung Zollverein

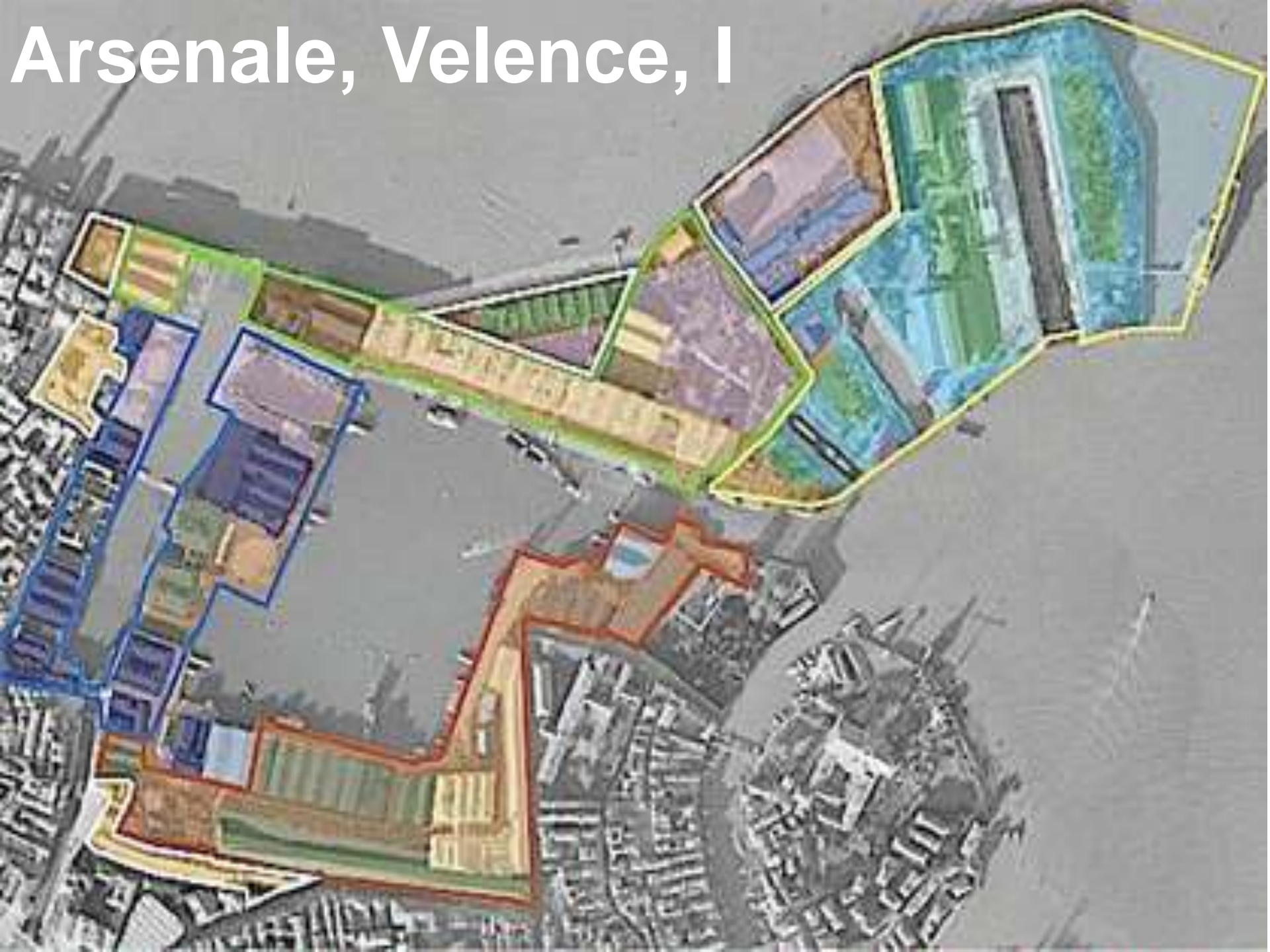
Jellemzők: Az épületek ma szabadidőközpontként, múzeumként, konferenciaközpontként működnek (*Rem Koolhaas, Norman Foster, SANAA*)

Az egyéb meglévő épületekben 66 000 m² bérelhető terület áll rendelkezésre, és elkezdődött a kies területek beépítése is. Első ütemként 21 600 m² új irodaterület létesült.

Zollverein, Essen, D

Arsenale, Venice, I

Arsenale, Velence, I

Előzmény: A velencei Giardini 1907-óta művészeti és építészeti kiállítások színhelye, Az átlagosan 350 000 látogató, a szerteágazó tematika kinőtte a területet. A velencei Arsenalét 1104 körül kezdték kiépíteni a Velencei Köztársaság (hadi-) hajóépítésének kiszolgálására. A folyamatosan bővülő terület az ipari forradalmat megelőzően a világ legnagyobb ipari területe. A fejlesztés óvatos rekonstrukciókkal 1999-ben indult.

Fejlesztő: La Società Arsenale spa. (Agenzia del Demanio és a Comune di Venezia) 2003.

Jellemzők: 48 ha, 5 karakter: kutatás, kézműves tevékenységek, kultúra (a Biennálé és és a hajózási Múzeum és a csatlakozó intézmények), haditengerészet , helyőrség és vegyes szolgáltatások (vendéglátás is)

Elbphilharmonie, Hamburg, D

Előzmény: A nagyszabású Hafencity projekt „hívóprojektje” a Filharmonia épülete. A kikötő jellegzetes pontján álló „gyarmati” árukra specializálódott Kaispeicher Raktárépület átépítése során valósul majd meg. A tervezés 2003-ban kezdődött (*Herzog és de Meuron építészek*). Az építkezés 2007-ben kezdődött.

Fejlesztő: HamburgMusik GmbH

Jellemzők: 120 000 m². A legfontosabb elem a 37 m magasan lévő 2150 férőhelyes hangversenytér, két kamaraterem 550 és 190 férőhelyesek, 250 szobás szálloda, 45 extra-luxus apartman, 500 férőhelyes parkolóház. Tervezett költség 186 M€, jelenleg 575 M€ a tervezett záró költség.

Tate Modern London, UK

Előzmény: London központjában áll az 1947-ben elkészült erőmű (*Sir Giles Gilbert Scott*). Az erőművet 1982-ben bezárták. 1994-ben a Tate Galéria bejelentette, hogy itt lesz a helye a Múzeum modern gyűjteményének. Az 1995-ben kiírt nemzetközi tervpályázatot (148 résztvevő) *Herzog és de Meuron* építészek nyerték. Az építkezés azonnal elkezdődött és 2000-ben be is fejeződött. A bővítvény építése 2011-ben kezdődött.

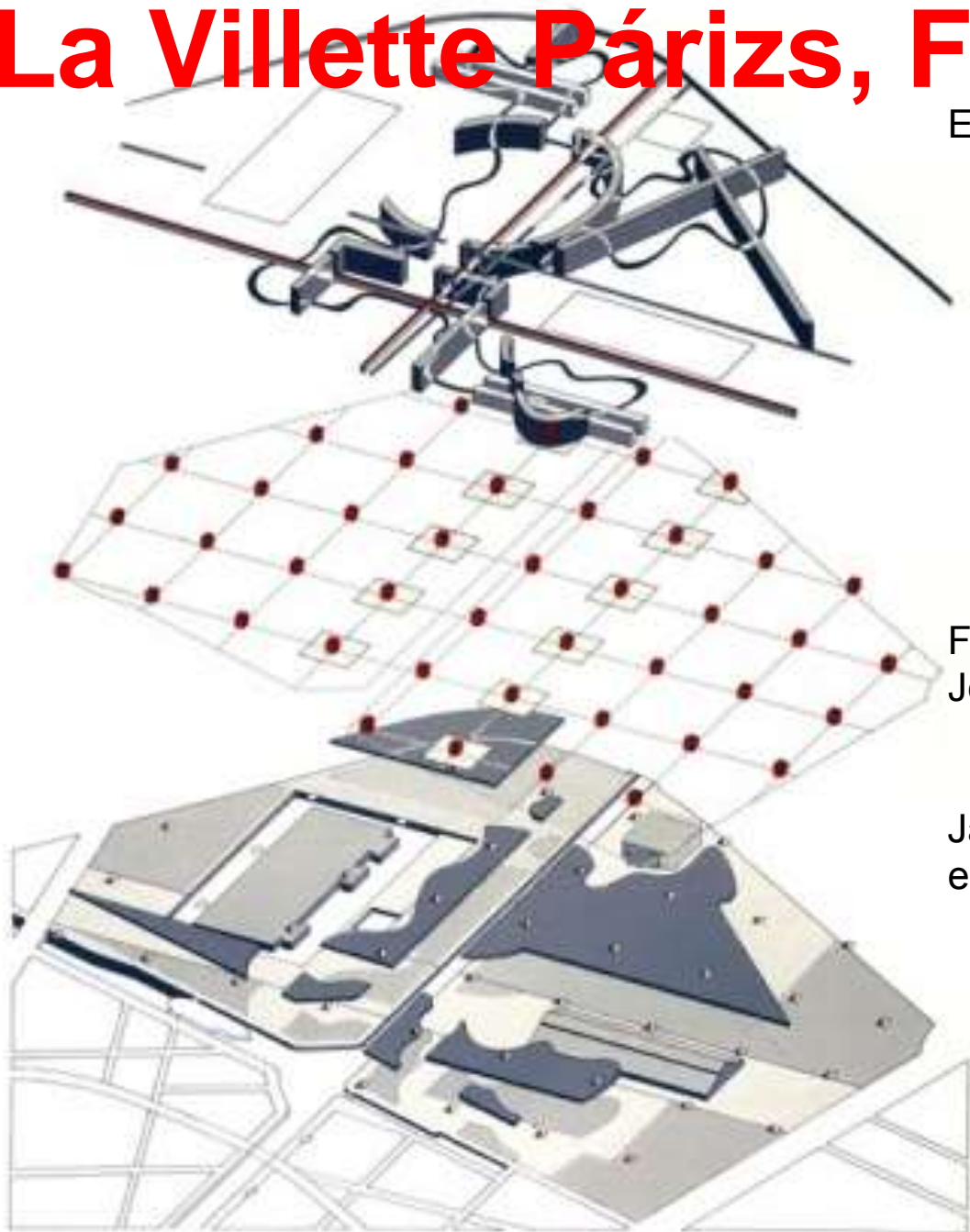
Fejlesztő: Tate

Jellemzők: telek: 3,43 ha, összes szintterület: 34 500 m², teljes költség (2000-ig) 134 M£, bővítés: +21 000 m², 215 M£
(47 nap alatt 1 millió látogató)

La Villette Párizs, F

La Villette Párizs, F

Előzmény: Napoleon utasítására Párizs lakosainak ellátására a területen egy óriási vágóhidat létesítettek. A város belső területébe záródott vágóhidat 1974-ben bezárták. A terület asznosítására 1982-ben nemzetközi pályázatot írtak ki. A nyertes *Bernard Tschumi* francia építész lett. Az építési munkák 1984 és 87 között zajlottak.

Fejlesztő: Párizs Város

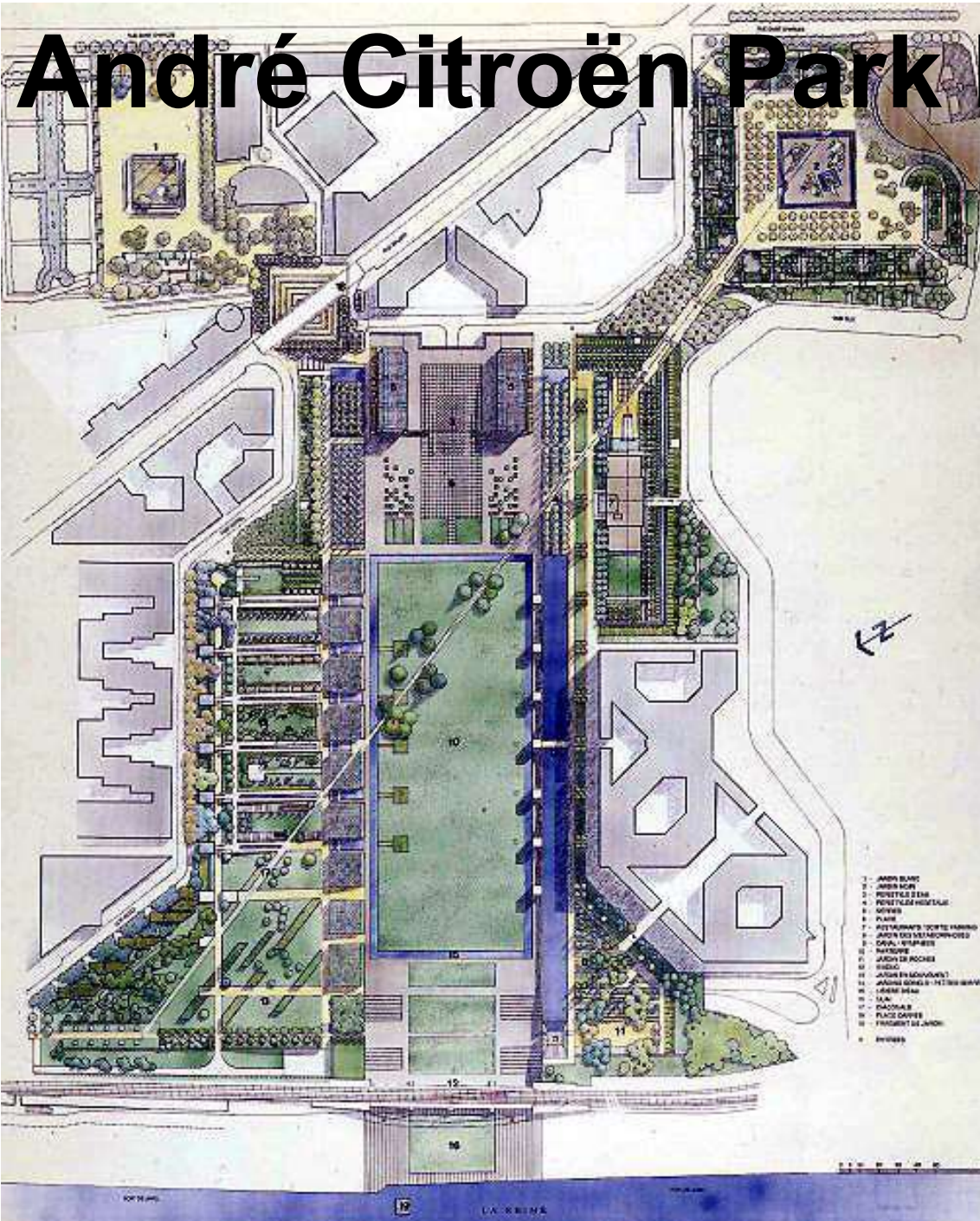
Jellemzők: telek: 55 ha, egyéb intézmények: „La Cité des Sciences”, Zeneiskola, Hangversenyterem.

Jacques Derrida filozófus dekonstruktivista elveiből építkező területhasználat

André Citroën Park Párizs, F

André Citroën Park Párizs, F

Előzmény: A területen André Citroën 1915-ben épített autógyára állt. A termelést befejezték, a gyárat 1970-ben lebontották. Az új városi park 1992-ben nyílt meg. (Gilles Clément és Alain Provost, kerttervezők, Patrick Berger, Jean-François Jodry and Jean-Paul Viguier építészek)

Fejlesztő: Párizs Városa
Jellemzők: telek: 24 ha

Landschaftspark, Duisburg-Nord, Duisburg, D

Landschaftspark, Duisburg-Nord, Duisburg, D

Előzmény: Az 1985-ben leállított Thyssen-Hochofenwerke kohói és kokszolóművei lassan enyésző, majd felkarolt és orientált emlékei a területen korábban folytatott tevékenységnek.

IBA 1980-1989. Nemzetközi tervpályázat 1989. A nyertes (*Peter Latz tájépítész*) munkája nyomán 1991-ben elkezdődik a megvalósítás.

Fejlesztő: Landesentwicklungsgesellschaft Nordrhein-Westfalen, Stadt Duisburg, Emschergenossenschaft Essen, Kommunalverband Ruhrgebiet.

Jellemzők: 188 ha, vegyes zöldterület, vízfelületek, flóra és fauna, költség: 15,5 M€

A new yorki Meatpacking negyed szállítási kapcsolatainak javítására 1930-ban építették a 13 mérföld hosszúságú magasvasutat. 1980-ra feladatát veszítette. 1999-ben civilek megalakították a High Line Baráti Kört, majd 2003-ban ötletpályázat következett (720 pályázó), 2004-ben kezdődött az építkezés (*James Corner tájépítész és a Diller Scofidio + Renfro építészek*), 2009-ben nyitották meg. Számos környezettudatos megoldást alkalmaztak.

CÉLOK, NAGYSÁGRENDEK 4.

Kisebb csoport közösségi, kulturális (esetenként gazdasági) célok érdekében végrehajtott fejlesztések és használatbavételek

1. Egyedi esetek

Sargfabrik, Bécs, A *

2. „Egzotikus” mozgalmak , házfoglalások

Free Town Christiania, Koppenhága, D * Squat mozgalmak Dániában, az Egyesült Királyságban, és Németországban (Nyugat-Berlin, Kreuzberg)

Sargfabrik, Bécs, A

Előzmény: 1987-ben bécsi fiatal polgárok megalakítják az „Integratív Életmód Egyesületet”. 1989-ben megvásárolták az 1970-óta bezárt "Maschner & Söhne" Koporsógyár épületeit és területét. 1992-ben elkezdődik a tervezés a BKK-2 építészirodával, 1994–ben elkezdődik az építkezés, 1996-ban megnyílik az új Sargfabrik

Fejlesztő: Integratív Életmód Egyesületet

Jellemzők: 4711 m² telekterület, 7922 beépített alapterület, 72 lakóegység, uszoda, előadóterem, kávéház, 13,6 M€

Free Town Christiania, Kopenhága Dk

Előzmény: „Christiania Szabad Városa” 1971-ben éppen kiürített katonai területeken jött létre.

Fejlesztő:

Jellemzők: A 31 ha, 850 lakos, a teljes szabadság, sőt szabadosság helye

Free Town Christiania, Kopenhagen Dk

Forrás:

www.wikipedia.org

www.google.earth.com

www.ggdc.net

www.clydewaterfront.com

www.bm30.es

www.hafencity.com

www.malmo.se

www.innenhafen-portal.de

www.wien.gv.at

www.wiener-gasometer.at

www.kabelwerk.at

www.unimib.it

www.zucchiarchitect.com

www.mompark.hu

www.graphisoftpark.hu

www.novartis.ch

www.richter.hu

www.gtc.hu

www.sunpalace.hu

www.arzenal.com

www.ontwerpfabriek.nl

www.focchi.it

www.zollverein.de

www.arsenaledivenezia.it

www.elbphilharmonie-erleben.de

www.tate.uk.org

www.trafo.hu

www.lavillette.com

www.gardenvisit.com

www.obol.hu

www.landschaftpark.de

www.sargfabrik.at

www.christiania.org

www.thehighline.org

www.romkocsmak.hu

Köszönöm a figyelmet!

